

8. Neckel S. Political Scandals. An Analytical Framework / S. Neckel // Comparative Sociology. – 2005. – Vol. 4. P. 101 – 111.

9. Norgaard N. Key Terms in Stylistics / Nina Norgaard, Beatrix Busse and Rocio Montoro. – London; New York: Continuum, 2010. – 269 p.

10. Vermeulen T., Akker R. van den. Notes on Metamodernism / T. Vermeulen, R. van den Akker // Journal of Aesthetics and Culture. – 2010. – Vol. 2. – P. 10 – 24.

О. Мигалець
(Ужгород)

КОНЦЕПТ "CONFLICT" ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

В статті розглянуто основні характеристики концепту conflict в англійській мові. Велику увагу приділено особливостям слова conflict, його зв'язку зі світом науки. Запропоновано оригінальний підхід до визначення поняття конфлікту. Номінація концепту conflict була проаналізована на матеріалах як теоретичних, так і лексикографічних джерел.

Ключові слова: концепт "конфлікт", номінація, формалізований метод, теоретичні й лексикографічні джерела.

В статье рассмотрены основные характеристики концепта conflict в английском языке. Внимание уделено особенностям слова conflict, его связи с миром науки. Предложен оригинальный подход к определению понятия конфликта. Номинация концепта conflict проанализирована на материалах как теоретических, так и лексикографических источников.

Ключевые слова: концепт "конфликт", номинация, формализованный метод, теоретические и лексикографические источники.

The present article touches upon main characteristics of the concept conflict in English. Much attention is paid to the peculiarities of the word conflict, its connection with the world of science. An original approach to defining the notion of conflict is suggested. The nomination of the concept conflict has been analyzed on the materials of both theoretical and lexicographical sources.

Key words: concept "conflict", nomination, formalized method, theoretical and lexicographical sources.

Сьогодні вже ні для кого не є секретом, що конфлікт – це незмінний супутник людини. Конфлікт супроводжує людину з її першого до останнього дня життя. Більшу частину дня проводимо на роботі – виробництві, навчанні, у сфері культури, в політиці тощо. Життя – це "вічні" проблеми між керівником і підлеглим, це – спільне проживання людей різних інтересів і характерів, це – просто відносини людей, які по-різному бачать світ. Таким чином, на цьому рівні виникають конфлікти, що зіштовхують нас з такими явищами, як суперечки, страйк, терор, війна тощо [5, с. 1].

Актуальність роботи зумовлена сучасною методикою формалізованого аналізу лексичної семантики, в якій поєднано лінгвістичні та структурно-математичні методи аналізу, комплексним підходом до вивчення номінацій конфлікту в сучасній англійській мові з урахуванням їхніх семантичних характеристик та особливостей.

Постановка проблеми. Проблема визначення концепту *конфлікт* є актуальною та недостатньо вивченою. Цю проблему, на нашу думку, доцільно розглядати як у площині конфліктології, так і в ширшому колі, з яких складається уявлення про ситуацію конфліктної взаємодії у свідомості носіїв нашої культури. Важливість дослідження концепту "conflict" в англійській мові також продиктовано відсутністю спеціальних праць, які б цілісно відображали лексичну семантику конфлікту в англійській мові.

Мета статті полягає у розкритті концепту "CONFLICT" як об'єкта наукового дослідження. Досягнення мети потребує розв'язання конкретних **завдань**, а саме:

- Розглянути основні характеристики концепту *conflict* в англійській мові;
- Проаналізувати слово *conflict* та встановити його зв'язок зі світом науки;
- З'ясувати місце і роль поняття конфлікту в лексичній системі англійської мови.

Матеріалом дослідження слугують лексичні одиниці на позначення поняття *conflict*, зібрані методом суцільної вибірки з Великого Оксфордського словника у 20-ти томах.

Поняття *конфлікт* цікавить надзвичайно широке коло науковців різних галузей знань, він розглядається в гуманітарних і точних науках. Проте, незважаючи на той факт, що вивченню конфлікту присвячена ціла низка наукових напрямків, він не перестає бути предметом інтересу

багатьох наук. Поняття *conflict* в першу чергу належить соціальному та психологічному світу людини [4, с.16].

Деякі сучасні фахівці в галузі конфліктології (А. Я. Анцупов, А. В. Шипілов) припускають, що "XXI століття або стане століттям конфліктології, або воно буде останнім в історії цивілізації" [1, с. 2].

Отже, і надалі відчувається гостра необхідність у дослідженні концепту "конфлікт". У книгах, монографіях, статтях, присвячених проблемам конфлікту, автори звертаються до словникових дефініцій для визначення цього явища. "За підрахунками російського конфліктолога Д.М. Фельдмана існує більше 70-ти визначень конфлікта" [5, с. 3]. Крім того, велика увага в наукових дослідженнях приділяється мовним одиницям, які позначають поняття конфлікту.

Конфлікт, його семантику та особливості досліджуємо, застосовуючи методикку формалізованого аналізу лексичної семантики, в якій поєднано лінгвістичні та структурно-математичні методи аналізу. Особливості збору й аналізу мовного матеріалу за цією методикою детально описано в працях проф. Фабіан М.П. [6; 7, с. 7–13].

За етимологічним словником слово *conflict* є запозиченням. Поняття *conflict* в англійській мові з'явилося у 15-му столітті і походить воно з французької (фр. "Conflit", у фр. 15–16 ст. його писали, як "conflict" [9]. Однак, першоджерелом запозичення є латинська мова, в якій "cōnflīctus" було похідним: від дієслова "fligere" – "бити, вдарити" і префікса "com- / con-" зі значенням "з, разом" [10] шляхом афіксації утворено дієслово "cōnfligere" – "стикатися"; субстантивация пасивної форми цього дієслова призвела до появи іменника "cōnflīctus" в латинській мові зі значенням "зіткнення, взаємний удар двох об'єктів" [2]. Детальне дослідження першоджерела запозичення провела Е. Єрмолаєва при вивченні концептуального фону формування CONFLICT в англійській лінгвокультурі, здійснюване "методом культурно-історичної діагностики слова" [3, с. 58]. Це дозволило дослідниці припустити, що "генетично поняття конфлікту пов'язано, в першу чергу, з поняттям удар, побиття, битва..." [3, с. 59]. Цей висновок підтверджується дослідженням давніх індоєвропейських паралелей форми fligere, а також сучасних похідних у цілому ряді мов індоєвропейської групи [3, с. 60–61].

Дієслову *to conflict* належить роль "першопрохідця" в англійській мові, де його семантика розкривається за допомогою п'яти значень: 1. To fight, contend, do battle; b. of the strife of natural forces; 2. To contend, strive, struggle with; 3. Of interests, opinions, statements, feelings, etc.: To come into collision, to clash; to be at variance, be incompatible; 4. To engage in battle, to assault; 5. To buffet with adversity [8].

Слово ***to fight*** (*to contend in battle or single combat. To contend, strive for victory, struggle, engage in conflict. To clash or jar with. To combat; to engage or oppose in battle; to war against. To beat, flog. To cause to fight; to set on to fight*) позначає боротьбу учасників у конфлікті, готовність взяти участь не тільки в сварці, різко критикувати або нацьковувати один проти одного, але і в бойових діях. Воно також виражає бажання боротися проти когось або чогось, наприклад проти влади або навіть боротися з власною тінню.

To contend (*to strive in opposition; to engage in conflict; to fight. Of the strife of natural forces, feelings, passions, etc. To strive in argument or debate; to dispute keenly; to argue, to contest. To strive in rivalry with another, for an object; to compete, vie*) розкриває чітку позицію щодо опонента, виражає готовність брати участь у конфлікті або суперечці, боротися, навіть гостро оскаржувати чиесь рішення, наполягати на своєму. Це слово служить для прояву зовнішньої та внутрішньої боротьби людини, її почуттів, пристрастей, боротьби з труднощами, боротьби природних сил і т.д.

Вираз ***to do battle*** (*to fight, to engage in war. To contend, maintain a struggle. To give battle to, fight against, assail in battle*) використовується у військовій справі, зображуючи військову атаку, озброєні бойові дії, ведення тривалої боротьби, змальовує протиріччя людей або групи людей, що сперечаються один з одним, намагаючись домогтися успіху.

Of the strife of natural forces (*of the struggle, contend of natural forces, e.g. winds, earthquakes, etc.*) у прямому сенсі виражає боротьбу природних сил, таких як: сильний дощ, вітер, торнадо, землетрус, сильний сніг і т.д.

Дієслово ***to strive*** (*to quarrel, wrangle. To bandy words with a superior. To contend, carry on a conflict of any kind; To fight against temptation; to wage spiritual warfare. To contend in arms, fight with. To contend in words, dispute. To struggle, against a natural force*) уживається для боротьби зі спокусою, означає вести духовну війну, сваритися, сперечатися з начальником і не тільки,

оспорювати (що-небудь); чіплятися, вести боротьбу проти когось або чогось, навіть зі зброєю в руках, боротися один з одним за щось, наприклад володіння чим-небудь. У слові чітко проявляється протиставлення учасників конфлікту. Воно також виражає боротьбу проти природних сил.

Struggle with вживається у ширшому форматі, ніж видається на перший погляд: (*to contend (with an adversary) in a close grapple as in wrestling; to exert one's physical strength in persistent striving against an opposing force. To contend resolutely. To make great efforts in spite of difficulties*) [8], виражаючи рішучу боротьбу з кимось або чимось, наприклад зі своїм противником, а також готовність до боротьби за виживання у цьому жорстокому світі, прагнення зробити щось неймовірне, намагатися щосили досягти своєї мети, долаючи перешкоди тощо.

Особливої уваги заслуговує наступне значення слова *conflict*, оскільки тут найповніше характеризується досліджуваний концепт: of interests, opinions, statements, feelings, etc.: To come into collision, to clash; to be at variance, be incompatible [8].

Conflict of interests, opinions, statements, feelings демонструє конфлікт інтересів; думок, поглядів, міркувань, переконань; заяв, висловлювань, тверджень; почуттів, емоцій, переживань і т.д.

To come into collision, to clash означає (*to come into violent and noisy collision. To come into, or engage in, conflict (with, against). To conflict, be at variance; to interfere, be incompatible; to disagree (with). To strike in conflict, to attack with clashing or violence. To talk recklessly or maliciously; to gossip*) [8] – зіткнутися (з військом, поліцією), проводити збройні сутички; зіткнутися з кимось у палкій суперечці або конфлікті, наприклад через різні переконання; завдати удару кому-небудь; втручатися в що-небудь; зіштовхнутися, суперечити один одному; вступити в протиріччя; розходитися в думках; сперечатися; розпускати плітки, лихословити і т.д.

To be at variance (*to hold different opinions concerning any matter; to disagree, to quarrel, to dissent from, to conflict, to be in contrast. To be repugnant, be inconsistent, differ entirely from*) характеризує семантику розходження в думках, не погодження з кимось або чимось; заперечення, сварки, суперечок, наявність розбіжностей в чомусь, конфліктування.

To be incompatible (*to be at variance, to come into conflict; to interfere; to disagree (with)*) [8] означає бути несумісним, який не поєднується; бути непримиренним. Наприклад, дві людини, які мають зовсім різні типи характеру, переконання, які суперечать, шкодять один одному і т.д., через що не можуть мати дружніх стосунків. Цей вираз указує на дві речі, які несумісні, мають розбіжності й тому не можуть разом існувати.

To engage in battle подає надзвичайно коротке і чітке трактування поняття, тобто вступати в бій, зав'язувати бій, вводити в бій.

Дієслово **to assault** (*to make a violent hostile attack by physical means upon (a person, army, etc.); to commit an unlawful or criminal assault upon the person of; to assault a city or fortress. To attack with hostile words. To attack with reasoning or argument; To attack in fencing*) [8] розкривається формулами тлумачень, що мають негативну конотацію і використовуються в багатьох ситуаціях: напасти на кого-небудь насильницьким шляхом, звалтувати, вчинити протиправну дію або кримінальний напад на людину, атакувати, штурмувати місто або фортецю, настійно критикувати чийсь ідеї, ображати, різко виступати проти чого-небудь, спокусити когось. Досліджуване слово використовується у спорті, наприклад фехтуванні.

To buffet with adversity акцентує увагу не на власне подію, а на дію учасників, що беруть у ній участь: боротися з неприємностями, несприятливими умовами, чинниками.

Проведене дослідження дає змогу дійти висновку, що складність семантичної структури дієслова *conflict* значною мірою обумовлено його похідним характером у першоджерелі запозичення; у ході розвитку семантичної структури первісні значення зберігаються та модифікуються за рахунок виникнення нових компонентів. Кожне із досліджуваних значень слова *conflict* є надзвичайно важливим, і несе в собі вагому часточку, але найвисокочастотними з них є значення "to fight, contend, strive, clash". Отже, основними характеристиками концепту *conflict* в англійській мові є багатомірність, цілісність та універсальність.

Тема конфлікту надзвичайно об'ємна, цікава і перспективна для лінгвістичних досліджень. Тому **перспективною дослідження** є подальше вивчення концепту CONFLICT у глибшому форматі, його зіставлення з відповідними поняттями в інших мовах.

Конфлікти відіграють важливу роль в житті людей, так само, як недуги й стреси у повсякденні, бурі й техногенні катастрофи в природі. Уникнути їх практично неможливо, однак

цілком можливо і необхідно прагнути контролювати їх або за їхньою допомогою налагоджувати й міняти стан справ.

Список літератури

1. Анцупов А. Я. Конфликтология : Учебник для вузов / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. – М. : ЮНИТИ, 2000. – 551 с.
2. Етимологічний словник української мови в 7-ми т. – К. : Наукова думка, 1985. – Т. 2. – 560 с.
3. Єрмолаєва Е. Н. Концепт CONFLICT и его объективация в лексико-семантическом пространстве современного английского языка: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Кемеровский государственный университет. – Иркутск, 2005. – 212 с.
4. Жарковская И. В. Семантические и функциональные особенности англоязычных номинаций конфликта : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Харьковский национальный педагогический университет им. Г. С. Сковороды. – Харьков, 2007. – 239 с.
5. Коваленко Б. В. Политическая конфликтология: учебное пособие / Б. В. Коваленко, А. И. Пирогов, О. А. Рыжков. – М. : Ижица, 2002. – 208 с.
6. Фабіан М. П. Етикетна лексика в українській, англійській та угорській мовах: [монографія] / Мирослава Петрівна Фабіан. – Ужгород : Інформаційно-видавниче агенство "ІВА", 1998. – 255 с.
7. Фабіан М. П. Семантика мовного етикету : новий підхід до її вивчення / Сучасні дослідження з іноземної філології. – Ужгород : ПП "Аутдор-Шарк", 2014. – Вип. 12. – С. 7–13.
8. Oxford English Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=2214674>.
9. The Compact Edition of the Oxford English Dictionary in 2 Vol. – Oxford : OUP, 1980. – V.1. – 2048 p.
10. The Concise Oxford Dictionary of English Etymology [editor, T.F.Hoad]. – Oxford, New York : Oxford University Press, 1996. – 552 p.

V. Mykhalenko
(Ivano-Frankivsk)

INTRACONTRASTIVE SEMANTICS OF THE LEXEME 'LAYMAN'

Розвиток функціональної та прагматичної семантики обумовив подальше дослідження значення слова, що функціонує у межах фрази, речення, тексту та дискурсу, де відбуваються пересуви компонентів у семантичній структурі мовної одиниці. Внутрішньомовна контрастивна семантика лексеми 'layman' виокремила два ЛСП у макрополі 'layman', які в подальшому вирізнили свої мікрополя. Наша гіпотеза про дивергенцію ЛСП 'layman' та утворення термінологічної номінації 'layman' (a person not ordained) знайшла своє підтвердження

Ключові слова: семантика, контрастивна, внутрішньомовна, лексема, ЛСП, дивергенція, корпус.

Развитие функциональной и прагматической семантики обусловило дальнейшее исследование значение слова, функционирующего в рамках фразы, предложения, текста и дискурса, где происходят сдвиги компонентов в семантической структуре языковой единицы. Внутренняя языковая контрастивная семантика лексемы 'layman' выделила два ЛСП в макрополе 'layman' которые дифференцируют ещё два микрополя. Наша гипотеза о дивергенции ЛСП 'layman' и формировании терминологической номинации 'layman' (a person not ordained) нашла своё подтверждение.

Ключевые слова: семантика, внутренняя языковая, контрастивная, лексема, ЛСП, дивергенция, корпус.

Contrastive linguistics' (CL) is synonymous with contrastive analysis (CA). While traditional CL compares the learner's mother tongue with the foreign language to be learnt, current applied CL compares the learner's version of the FL (interlanguage) with the standard target language (TL) version. The interlanguage theory was initiated by Larry Selinker, an American professor of applied linguistics, whose article "Interlanguage" appeared in 1972. The theory reflects the learner's evolving system of rules, and results from a variety of processes, including the influence of the first language ('transfer'), contrastive interference from the target language, and the overgeneralization of newly encountered rules [2]. Carl James [4] stresses the role of CA which can play in understanding and solving problems in second or foreign language learning and teaching.

The philosophy of this investigation is based on the thesis that componential analysis is not enough to get the essence and context of a word, especially related to cultural term. We believe that Intralingual Contrastive Analysis is an inductive investigative approach based on the distinctive elements in a language, see also: analysis of contrastive phonemes; feature analysis of morphosyntactic categories; analysis of morphemes having grammatical meaning; analysis of word order; componential analysis of lexemes; analysis of lexical relations.